

VERGİ PUSULASI

Promosyondur. Para ile satılmaz.

Sayı: 7 - Ocak 2024

❖ Sermaye Tamamlama Fonunun Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Mevzuatı Bakımından Değerlendirilmesi
Erdoğan SAĞLAM

❖ İndirimli Oranda Ciro Prim Sorunu
Ömer ŞENER

❖ İndirimli Kurumlar Vergisinde Yatırımların Yeniden Değerlemesi ve Yatırım Teşvik Belgelerinin Revizyonu
Hüseyin PEKMEZCİLER • Behiç BARIŞIK

❖ Dijital Çağın Vergilendirme Sorunlarına Yanıt Olarak İki Sütunlu Çözüm
Çağla BOZKURT • Derya AKBABA

❖ İhrakiye Teslimlerinin Vergisel Boyutu
Emre SAVCI

www.vergipusulasi.com.tr

VERGİ PUSULASI

6.YIL

Maliye Denetim Elemanları Derneği 3 Aylık Yayın

VERGİ PUSULASI

SAYI 7
TARİH OCAK / 2024

Sahibi	Maliye Denetim Elemanları Derneği Adına Dernek Başkanı Adile ECEMİŞ GÜLEÇ
Genel Yayın Yönetmeni	Ömer ŞENER
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	Ufuk KAYNAR
Dış İlişkiler Koordinatörü	İbrahim Eren ARSLAN
ve Reklam Sorumlusu	
Yayın Kurulu	Şenay OTO Funda ŞAHİN Ayfer KAYACAN Naciye TAŞKESEN Ömer YÜREK Fırat DEMİR Hüseyin PEKMEZCİLER Sinan UYGUR Adem YALÇIN Rıdvan ÖNDER Nasuh ERDÖNMEZ
İstanbul Temsilcisi	Ahmet KESKİNSOY
Ankara Temsilcisi	Behiç BARIŞIK
İzmir Temsilcisi	Kazım ATİK
Makale Göndermek İçin	yayin@mded.org
Dizgi ve Görsel Tasarım	Oğuz BEYOĞLU
Yayın Satış ve Yazışma Adresi	Finanskent Mah. Finans Cad. Sarphan Finans Merkezi Sitesi B Blok No: 5/B No:333 Ümraniye / İstanbul (212) 909 13 10 yayin@mded.org www.mded.org
Baskı Cilt	Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. Yüzyıl Mah. Mas-Sit Matbaacılar Sitesi 5. Cadde: No: 57-58 Bağcılar / İstanbul - (212) 544 99 06
Yıllık Abone Bedeli	1.750 TL (KDV Dahil)

- Dergimiz 3 AYLIK DERGİ olup, gönderilen makaleler en az 1 tanesi 10 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan 2 okuma komisyonu üyesi tarafından okunmaktadır.
- Okuma komisyonu tarafından uygun görülen makaleler yayın kurulu kararı ile yayımlanmaktadır. Yazım ve yayın kuralları derginin son sayfasında yer almaktadır.
- Vergi Pusulası Dergisinde yer alan yazı, tablo, şekil veya resimlerin telif hakkı Maliye Denetim Elemanları Derneğine aittir. Bir bölümü veya tamamı Dernek Yönetim Kurulu yazılı izni olmaksızın kopyalanamaz ya da bastırılamaz yazılardan alıntı yapıldığında kaynağın belirtilmesi gerekmektedir.
- Vergi Pusulası Dergisinde yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu yazarlara aittir. Bu yazılar Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Vergi Denetim Kurulu'nun görüşü olarak değerlendirilemez

YAZI DANIŞMA KURULU

ADI SOYADI	ÜNVANI	GÖREV YERİ
Prof. Dr. Abuzer PINAR	Öğretim Üyesi	Ankara Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Murat BATI	Öğretim Üyesi	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Murat DEMİR	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Dr. Başar SOYDAN	Öğretim Üyesi	Marmara Üniversitesi
Dr. Mehmet KÜÇÜKKAYA	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Turan ULAŞ	Öğretim Üyesi	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Eyyüp İNCE	Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Erdal KOYUNCU	Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Gülşen ÖZKAN	Vergi Başmüfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Fisun TÜRKMEN	Vergi Başmüfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Nazmi KARYAĞDI	E. Baş Hesap Uzmanı	Özel Sektör
Erhan COŞGUN	E. Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	Özel Sektör
Hakkı SAYAN	E. Vergi Baş Müfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Özel Sektör
Erdal GÜLEÇ	E. Hesap Uzmanı	Özel Sektör
Naciye TAŞKESEN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat SOFTA	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Adile ECEMİŞ GÜLEÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Erkan EŞİT	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Çiğdem GÜNEŞ AŞIK	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan AYZİT	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mikail OKYAY	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Ufuk KAYNAR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Fırat DEMİR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Bayram MAVİ	Hazine ve Maliye Müfettişi	Teftiş Başkanlığı
Cihad ULUS	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ömer ŞENER	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Gökhan USLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Adem YALÇIN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yasin TOPAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Mustafa YILMAZ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hamdi YILDIRIM	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Faruk ARSLAN	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hüseyin SUNGUR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Behiç BARIŞIK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Kürşat ÖZTÜRK	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Yusuf YILDIZ	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Sedat KANLI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Salih YILMAZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Sinan UYGUR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ümit Çağlar IŞIKOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ahmet YAVUZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
İkbal BAŞ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Rıdvan ÖNDER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Bilal KABASAKAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Emre SEZER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Murat MUTLU	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim FATİHOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sercan KOÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet SUBAŞI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim Eren ARSLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yusuf KARATAŞ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ferhat ATAĞUL	Hazine ve Maliye Müfettişi	Teftiş Başkanlığı
Halit İslam EKMEN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Nasuh ERDÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İzmir Sektörel-1
Pelin ÇOŞKUN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Harun DOĞAN	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Uğur KÜÇÜKKAHYAOĞLU	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Kamil SIR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ramazan EFE	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan KAYA	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat DÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Cevdet KAPLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Barış Berk GÜNDOĞMUŞ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Haluk AMİL	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet Nazmi TOR	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sıbğatullah İMAMOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican KARABULUT	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Naci KAYAKÖZÜ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican ÖZÜZEYBEK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1

Değerli Okurumuz,

Vergi Pusulası'nın yeni sayısıyla karşınızdayız.

Bu sayımızda da yine çok değerli yazarlarımız tarafından hazırlanan önemli makalelerimiz yer alıyor.

E. Hesap Uzmanı ve Yeminli Mali Müşavir Erdoğan SAĞLAM tarafından kaleme alınan “Sermaye Tamamlama Fonunun Türk Ticaret Kanunu Ve Vergi Mevzuatı Bakımından Değerlendirilmesi” başlıklı makalede; sermaye tamamlama fonu uygulamasına ilişkin 7394 sayılı Kanun ile yapılan yasal bir düzenleme ışığında düzenleme öncesi ve sonrası dönem için oluşan tartışmalı konularda uygulama birliğinin nasıl sağlanacağına dair görüş önerisinde bulunulmuştur.

Vergi Müfettişi Ömer ŞENER tarafından kaleme alınan “İndirimli Oranda Ciro Prim Sorunu” başlıklı makale, yakın dönemde incelemesi yapılan perakende sektöründeki uygulamalara ışık tutmaktadır.

Vergi Müfettişi Hüseyin PEKMEZCİLER ve Vergi Müfettişi Behiç BARIŞIK tarafından kaleme alınan “İndirimli Kurumlar Vergisinde Yatırımların Yeniden Değerlemesi Ve Yatırım Teşvik Belgelerinin Revizyonu” başlıklı makalede; indirimli kurumlar vergisi uygulamasında değerlendirme ve yatırım teşvik belgelerinin revizyonunda karşılaşılan özellik arz eden bazı durumlar ilgili mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde ele alınıp değerlendirilmiştir.

Vergi Müfettişi Çağla BOZKURT ve Vergi Müfettişi Derya AKBABA tarafından kaleme alınan “Dijital Çağın Vergilendirme Sorunlarına Yanıt Olarak İki Sütunlu Çözüm” başlıklı makalede; ekonominin dijitalleşmesinden kaynaklanan vergi zorluklarını ele alan BEPS Eylem-1 planı hem Sonuç Bildirgesi hem İki Sütunlu Çözüm sürecinin gelişimi ve bileşenleri kapsamında detaylı değerlendirilmiştir.

Vergi Müfettişi Emre SAVCI tarafından kaleme alınan “İhrakiye Teslimlerinin Vergisel Boyutu” başlıklı makalede; ihrakiye teslimleri vergi, gümrük ve enerji piyasasına yönelik mevzuatlarda yer alan düzenleyici hükümler kapsamında incelenmiştir.

Yeni sayımızda tekrar sizlerle buluşmak dileğiyle...

Vergi Pusulası Dergisi
Yayın Kurulu

SERMAYE TAMAMLAMA FONUNUN TÜRK TİCARET KANUNU VE VERGİ MEVZUATI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Erdoğan SAĞLAM¹

ÖZET

Türk Ticaret Kanununa göre, son yıllık bilançodaki sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde şirket yönetim organı bazı iyileştirici önlemler almak zorundadır. Bunlardan birisi de, uygulamada “sermaye tamamlama fonu” olarak bilinen şirket sermayesinin tamamlanmasına karar verilmesidir.

Gelir İdaresi Başkanlığı’nın verdiği son özgelelerde, şirkete konulan sermaye tamamlama fonunun kurum kazancına dahil edilmesi gerektiği yönündeki görüşler bu konuda Maliye İdaresi ile mükellefler arasında önemli ihtilaflar yaratmıştır. Yaratılan bu ihtilafları ortadan kaldırmak amacıyla daha sonra 7394 sayılı Kanunla yasal bir düzenleme yapılmıştır.

Söz konusu düzenleme yürürlük tarihinden sonraki uygulamalar için kanuni bir dayanak oluşturmuştur ancak bu tarihten önceki uygulamalar açısından yeni tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Ödenen sermaye tamamlama fonunun ne şekilde kayıtlarda izleneceği gibi bazı hususlar da bu yasal düzenlemeye rağmen hala tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

¹ Yeminli Mali Müşavir, Eski Hesap Uzmanı, BDO Turkey Yönetici Ortak, Orcid No: 0009-0008-4727-0004

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca yayımlanan istatistiklere göre², Ekim 2023 sonu itibarıyla, özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu, 2022 yıl sonuna göre 975 milyon ABD doları azalarak 157,8 milyar ABD doları seviyesine gelmiştir.

Sektör dağılımı incelendiğinde, Ekim sonu itibarıyla 149,1 milyar ABD doları tutarındaki uzun vadeli toplam kredi borcunun %36,2'sini finansal kuruluşların, %63,8'ini ise finansal olmayan kuruluşların borçları oluşturmaktadır. Aynı tarih itibarıyla 8,7 milyar ABD doları tutarındaki kısa vadeli toplam kredi borcunun ise %73,7'sini finansal kuruluşlara, %26,3'ü ise finansal olmayan kuruluşlara ait bulunmaktadır.

Bu veriler sadece yurt dışı borçlanmaya ilişkin olup, özel sektörün Türk lirası cinsinden de önemli seviyede borçlu olduğu bilinmektedir.

Yine Merkez Bankası'nın yayımladığı sektör bilançolarına göre³, 2022 sonu itibarıyla tüm sektörler için geçerli “*Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı)*” %69,9 seviyesindedir.

Bu borçluluk durumun doğal sonucu şirket finansal tablolarının bozulmasıdır. Bu sonuç şirketlerin sermaye yapılarının düzeltilmesine yönelik olarak alınabilecek önlemleri gündeme getirmektedir.

Bilindiği gibi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 376 ncı maddesi, sermayenin kaybı veya borca batık olma durumlarını düzenlemektedir.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Tebliğ) (RG. 15 Eylül 2018 / 30536) ile sermayenin kaybı veya borca batık olma durumlarında uyulacak usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Daha sonra 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (RG. 26 Aralık 2020 / 31346) ile bu Tebliğ’de önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu yazımızda, bu önlemler arasında yer alan “sermayenin tamamlanması” seçeneği TTK ve vergi mevzuatı bakımından değerlendirilecektir.

² <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+İlgili+Istatistikler/Ozel+Sektorun+Yurt+disindan+Sagladigi+Kredi+Borcu/>

³ <https://www3.tcmb.gov.tr/sector/#/tr/TUM/tum-sektorler>

1.SERMAYE İLE YEDEK AKÇELER TOPLAMININ EN AZ YARISI VEYA ÜÇTE İKİSİNİN ZARAR SEBEBİYLE KARŞILIKSIZ KALMASI HALİNDE ALINABİLECEK ÖNLEMLER

1.1.Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının En Az Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması

Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının **en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması** (yani zararın sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olması) halinde yönetim organı derhal genel kurulu toplantıya çağırarak ve uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunmak zorundadır (TTK Md.376/1).

Tebliğ'e göre yönetim organı, şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü önlemleri (**sermayenin tamamlanması**, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi) alternatifli ve karşılaştırmalı olarak derhal toplanması gereken genel kurula sunar.

Genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen veya değiştirerek kabul edebileceği gibi, sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına da karar verebilir.

1.2.Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması

Yine son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının **üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı** anlaşılan şirketlerin kendiliğinden sona ermiş sayılmaması için, toplantıya çağrılan genel kurul;

- Kalan sermayeyle yetinmeye karar vererek sermaye azaltımı yapılmasına,
- Sermayenin tamamlanmasına**,
- Sermayenin artırılmasına karar verebilir (TTK Md.376/2).

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalmasından kasıt, zararın sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine eşit veya bu tutardan çok olmasıdır.

Görüldüğü gibi gerek sermayenin yarısının gerekse üçte ikisinin kaybedilmesi halinde alınabilecek önlemlerden biri de “sermayenin tamamlanması” seçeneğidir.

2.TTK AÇISINDAN “SERMAYENİN TAMAMLANMASI”

Sermayenin tamamlanması, bilanço açıklarının ortakların tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılması demektir. Kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına ise gerek bulunmamaktadır.

Genel kurulca sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her bir ortak zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Ortakların (varsa) cari hesap alacaklarının da bu amaçla şirkete tahsis edilebileceğini düşünüyoruz. Çünkü bu yolla da şirket özkaynakları güçlendirilmiş olmaktadır. Bu şekilde alacakların tamamlama borcuna mahsuben şirkete tahsis edilmesi, yani tamamlama borcunun ödemesinde kullanılması, söz konusu alacaklardan vazgeçildiği anlamına gelmez.

Her ortak, payı oranında sermayenin tamamlanmasına katılabilir ve verdiği geri alamaz⁴. Bu yükümlülük karşılıksız⁵ olup, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde değildir. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak da nitelendirilemez. Yani sermaye artırımında kullanılamaz.

Tüm ortakların tamamlamaya katılmayı kabul etmemesi, bazı ortakların kendi istekleriyle tamamlama yapmasına engel değildir. Buradan anlaşılmaktadır ki, sermayenin tamamlanmasına bazı ortaklar katılmayabilirler.

Bilanço zararlarının kapatılması için sermayenin tamamlanması kapsamında ortaklarca yapılan ödemeler öz kaynaklar grubu içerisinde “*sermaye tamamlama fonu*” hesabında izlenir.⁶ Sermaye tamamlama fonu yalnızca zararların mahsup edilmesi suretiyle kullanılabilir.

Sermayenin tamamlanmasında, anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler bakımından TTK’nın 421 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi, limited şirketler bakımından ise 603 ve devamı maddeleri uygulanır.

3.VERGİSEL AÇIDAN SERMAYE TAMAMLAMA FONU

3.1.7394 sayılı Kanun Öncesi Uygulama

Kurumlar bakımından da geçerli olan Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesine göre kazanç,

⁴ Tebliğden önceki uygulamalarda “sermaye tamamlama fonu” veya “zarar telafi fonu” gibi adlar altında yapılan ödemeler, şirketin ileride mali durumunun iyileşmesi halinde geri alınabilmekteydi.

⁵ Tebliğde geçen bu “*karşılıksız*” ifadesinin hatalı olduğunu düşünüyoruz, çünkü söz konusu ödemeler şirkete varlığını devam ettirebilmesi için verilmekte, böylece şirket payının kaybı önlenmektedir. Yani bir karşılığı vardır.

⁶ Uygulamada genellikle 529 no.lu Sermaye Yedekleri Hesabı kullanılmaktadır.

teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce;

-İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;

-İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Bu nedenle ortaklarca şirkete konulduğu (ilave edildiği) tartışmasız olan sermaye tamamlama fonu, aynen sermaye gibi bir öz kaynak unsuru olup, vergiye tabi bir kazanç olarak değerlendirilemez.

Yıllarca bu şekilde uygulama yapıldıktan sonra, herhangi bir yasal değişiklik olmadığı halde Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen bir özelgede⁷,

-Zarar sebebiyle sermayesini kaybeden iştirake ödenen sermaye tamamlama bedelinin, TTK'da zarar telafisi fonu ile ilgili bir düzenleme olmadığı gibi bu ad altında gelen paraların yedek akçe olarak kabul edileceğine dair bir hüküm de bulunmaması; bu çerçevede sermaye tamamlama fonu adı altında ödenen tutarların, iştirak tarafından TTK hükümleri kapsamında sermayeye ilave edilmemesi sebebiyle iştirakin maliyet bedeline eklenmesinin de mümkün olmadığı,

-Sermaye tamamlama fonunun ödendiği iştirakin ise söz konusu tutarların sermayeye ilave edilmemesi ve vergi mevzuatında bir istisna hükmü bulunmaması nedeniyle, bu tutarları kurum kazancına dâhil etmesi gerektiği

yönünde açıklamalarda bulunulmuştur. Hatta vergi incelemelerinde, bu fonun KDV'ye tabi olduğu bile ileri sürülmüştür.

Aynı özelgede, ortak şirket tarafından sermaye tamamlama fonu adı altında iştirake ödenen tutarların, Gelir Vergisi Kanununun (GVK) 40 ıncı ve Kurumlar Vergisi Kanununun (KVK) 8 inci maddesinde sayılan giderler kapsamına da girmediğinden, gider yazılmasının veya zarar olarak dikkate alınmasının da mümkün olmadığı ifade edilmiştir.⁸

Bu Özelgeye şu gerekçelerle katılmıyoruz:

-Ortaklarca işletmeye ilave olunan değerler iştirak tarafından bilançoda öz varlıklar arasında izlenir, ortak ise bunları iştirakin alış bedeline dahil etmelidir. Özelgede belirtildiği üzere, bu ödemelerin, gider veya zarar olarak dikkate alınamayacağı görüşüne katılmakla birlikte, iştirakin alış bedeline dahil edilemeyeceği görüşünün hatalı olduğunu düşünüyoruz. Çünkü bu ödemeler iştirak payını korumak amacıyla yapılmaktadır. Özelgede, Türk Ticaret Kanununda zarar telafisi fonu ile ilgili bir düzenleme bulunmadığı ifade edilmektedir. Ancak bu özelgenin verildiği

⁷ Gelir İdaresi Başkanlığı 01/06/2012 tarih ve B.07.1.GİB.0.06.49-010.01-11 sayılı Özelgesi

⁸ <https://www.denet.com.tr/vergi/dosyalar/sirkuler/SIRK2022-043.pdf> SET: 23.12.2023

tarihten sonra Ticaret Bakanlığının yukarıda belirttiğim Tebliğinde sermaye tamamlaması konusu düzenlenmiştir. Böylece idari görüşün dayanağı da ortadan kalkmıştır.

- Ayrıca Özelgede, iştirak hisseleri satışından; kazanç doğması ve maddede belirtilen şartların varlığı halinde satıştan doğan kazancın % 75'inin istisnaya konu edilmesi mümkün olup zarar doğması halinde ise bu zararın %75'inin kurum kazancından indirilebilmesinin mümkün bulunmadığı da ifade edilmektedir. Bu görüşte hatalıdır, çünkü satışta pozitif kazanç doğması halinde kazancın bir kısmının istisna edilmiş olması zarar halinde zararın tamamının indirilmemesine gerekçe oluşturmaz. Kanunla sağlanan bir vergi avantajın mükellef aleyhine sonuç doğurması kabul edilemez. Zarar çıkması halinde istisnadan yararlanılmamış olduğunun kabulü gerekir.

- Özelgede, sermaye tamamlama fonunun ödendiği iştirakin söz konusu tutarların sermayeye ilave edilmemesi ve vergi mevzuatında bir istisna hükmü bulunmaması nedeniyle, bu tutarları kurum kazancına dâhil etmesi gerektiği de ifade edilmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü tarafından verilen başka bir özelgede de, geçmiş yıl zararlarını kapatmak amacıyla ortak tarafından şirkete aktarılabacak tutarın, sermayeye ilave edilmemesi ve vergi mevzuatında bir istisna hükmü de bulunmaması nedeniyle, kurum kazancına dahil edilmesi gerektiği yönünde açıklama yapılmıştır.

Söz konusu fonların kazanca dahil edilmeyeceği yönünde sonradan (izleyen bölümde açıklanacaktır) bir yasal düzenleme yapıldığı için bu hatalı açıklamaların bugün itibarıyla önemi ve geçerliği bulunmamaktadır.

3.2.7394 sayılı Kanun Sonrası Uygulama

Önceki bölümde yer verdiğimiz hatalı özgelelerin mevcudiyeti sorunlar yaşanmasına neden olduğundan büyük tepki görmüş ve neticede hatalı özgelelerin düzeltilmesi daha doğru olacakken, yapılan bir yasal düzenleme ile sermaye tamamlama fonlarının vergiye tabi kurum kazancına dahil edilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Böylece bu konuda hukuki güvenlik sağlanmıştır.

Söz konusu yasal düzenleme, 15 Nisan 2022 tarihli ve 31810 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7394 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun, safi kurum kazancının tespitini düzenleyen 6'ncı maddesine eklenen aşağıdaki hükümle yapılmıştır:

“(3) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesi uyarınca sermayenin tamamlanmasına karar verilen şirketin ortakları tarafından zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarlar kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaz.”

Esasen sorununun çözülmesi için, GVK'nın 38 inci maddesine dayanılarak bir tebliğ veya sirküler çıkarılması veya yukarıda belirtilen özgelere değiştirilerek özelge havuzundan çıkarılması yeterliyken, geçerli ve yeterli bir yasal dayanak bulunduğu için geçerliğini korumak amacıyla, sorunun kanun değişikliği yoluyla çözümü tercih edilmiştir. Bu düzenleme ile vergiye tabi kurum kazancının tespitinde temel madde olan GVK'nın 38 inci maddesi ile kurulan kanun sistematigi bozulmuştur.

Teklifin madde gerekçesinde düzenlemenin gerekçesi şu şekildedir:

“Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, son yıllık bilançolarında sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılan şirketlerin kendiliğinden sona ermiş sayılmaması için, genel kurulca sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar verilmektedir. Bu amaçla ortaklar tarafından sermaye tamamlama fonu olarak aktarılan tutarlar söz konusu Kanun çerçevesinde sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde kabul edilmemekte ve karşılıksız bir ödeme niteliğini haiz olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yapılan bu ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak da nitelendirilmemektedir.

Bu düzenleme ile sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde ortaklarca şirketlere bu kapsamda aktarılan tutarların kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaması sağlanmaktadır.”

Bu bir istisna düzenlemesi olmayıp, kapsama giren ödemelerin ödeme yapılan iştirak bakımından kurum kazancına dâhil edilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

Benzer bir müessese olan emisyon priminde vergilendirilmeme hususu “istisna” düzenlemesi yoluyla sağlanmışken, sermaye tamamlama fonlarında farklı bir anlayışla bu fonların kazanca dahil edilmeyeceği hükme bağlanarak sorun değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki işlemler bakımından çözüme kavuşturulmuştur.

Söz konusu düzenleme, 7394 sayılı Kanunun yayımlandığı 15 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Düzenlemenin geçmiş işlemlere etkili olmayacağı anlaşılmakta olup, geçmiş dönemlere ilişkin uyuşmazlıkların devam etmesi veya yeni uyuşmazlıklar çıkması muhtemeldir. Geçmiş dönemlerdeki işlemler için yeni düzenleme Maliye İdaresi'ne bu fonların yasal değişiklikten önce vergiye tabi olduğu yönünde bir destek sağlamaktadır. Maalesef son dönemlerde bu tür yasal düzenleme örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır. Bir hatalı özgelgenin yarattığı sorun yasal değişiklik yapılarak çözülmektedir. Tabii ki sorunun çözülmesi olumludur, ancak geçmişte yapılan ve haksız olduğu kabul edilen bir tahakkuka istinaden tahsil edilen tutarların geri ödenmemesi de kamuya güveni sarsmaktadır.

Bu konuda dikkat edilmesi gereken önemli bir husus da, yeni düzenleme kapsamında kurumlar vergisine tabi olmayacak sermaye tamamlama fonlarının, TTK'nın 376 ncı maddesi kapsamında yapılan sermaye tamamlama ödemeleri ile sınırlı olduğudur.

Bunu bir örnekle açıklamakta fayda görüyoruz.

Örnek: (X) A.Ş.'nin 21.12.2022 tarihli bilançosuna göre sermayesi 1.000.000 TL ve özkaynakları toplamı -2.000.000 TL'dir, yani özkaynakları negatife düşmüş, böylece bu şirketin sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılmıştır. Toplanan genel kurulda sermayenin tamamlanmasına ve ortaklarca şirkete toplam 3.000.000 TL konulmasına karar verilmiştir.

Bu şirket, sermaye ve yasal yedekler toplamının üçte ikisini karşılayacak bir özkaynağa sahip olmadığı için alabileceği önlemler sermayenin tamamlanması ve/veya sermayenin artırılmasıdır. Bu kararları vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer, yani iflas süreci başlar. Şirketin özkaynakları negatife düştüğünden kalan sermayeyle yetinmeye karar veremez. Eğer özkaynakları negatif olmasaydı, kalan sermayenin asgari sermayenin altına düşmemesi şartıyla kalan sermaye ile yetinmeye karar verip sermayesini zarar sebebiyle azaltabilirdi. Yani işletmeye nakit zerk etmeden de faaliyetine devam edebilirdi.

Bu durumda tamamlamadan sonra şirket özkaynağı aşağıdaki gibi tezahür edecektir:

Ödenmiş sermaye	1.000.000
Yasal yedek akçe	200.000
Zararlar	-3.200.000
Tamamlama öncesi özkaynaklar toplamı	-2.000.000
Sermaye tamamlama fonu	3.000.000
Tamamlama sonrası özkaynaklar toplamı	1.000.000

Görüldüğü gibi, konulan 3 milyon TL'lik sermaye tamamlama fonu ile şirket sermayesi özkaynak içinde tamamen korunmakta, sermaye ile yasal yedek akçelerin toplamının yarısı ve üçte biri de özkaynaklar içinde mevcudiyetini devam ettirmektedir.

Bu şirkette tamamlama fonu adı altında 3 milyon TL'den daha fazla nakit konulursa, aşan kısmın kurum kazancına dâhil edilmesi gerekecektir. Çünkü ilgili düzenlemede verginin konusuna girmeyecek kısım, ***“TTK'nın 376 ncı maddesi uyarınca sermayenin tamamlanmasına karar verilen şirketin ortakları tarafından zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarla”*** sınırlıdır. Tebliğe göre kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına gerek olmadığından, kurumlar vergisine tabi olmayacak fon tutarını 3,2 milyon TL değil, 3 milyon TL olarak kabul etmek gerekir.

Maddede yer alan “zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarla” ifadesine dayanılarak, kanundaki hükümden yararlanabilmek için mutlaka karşılıksız kalan kısım kadar tamamlama fonu konulmasını gerektiği söylenemez. Çünkü bu ifade üst sınırı tanımlamakta olup, daha düşük bir fon tahsisi mümkündür. Diğer karşılıksız kalan kısım için başka önlemler (birleşme, sermaye artırımı vs.) tercih edilebilir.

3.3.Diğer Vergisel Uygulamalar Açısından Sermaye Tamamlama Fonu

Kanunda yapılan düzenleme, sermaye tamamlama fonunun sadece kurum kazancına dahil edilmemesi ile sınırlı yapıldığından ve önceki bölümlerde belirttiğimiz hatalı özelemler varlığını koruduğundan, sermaye tamamlama fonu ödemelerinin ortaklarca ne şekilde dikkate alınacağı (yani vergiye tabi olan veya olmayan zarar mı, yoksa alış bedeline ilave şeklinde mi kaydedileceği) konusunda tereddütler devam etmektedir.

Bu nedenle Maliye İdaresi’nin acilen tebliğ veya sirküler yoluyla;

- Sermayenin tamamlanmasına ilişkin ödemelerin iştirakin bedeline dahil edilmesi ve ileride bu iştirakin elden çıkarılması halinde bu tutarların da satış kazancının tespitinde dikkate alınması,
- Bu işlemin kurumlar vergisine tabi olmadığı gibi KDV’ye de tabi olmadığı yönünde açıklamalar yapması isabetli olacaktır.

SONUÇ

Sermaye tamamlama fonu TTK’nın 376 ncı maddesinde öngörülen önemli bir uygulamadır. 7194 sayılı Kanunla yapılan yasal düzenlemeye kadar, sermaye tamamlama fonu olarak yapılan ödemelerin kurumlar vergisine tabi olup olmadığı hususunda mükellefler ile Maliye İdaresi arasında ihtilaflar söz konusu olmaktaydı. Maliye İdaresi GVK’nın 38 inci maddesine aykırı olarak bu ödemelerin kurumlar vergisine tabi olduğuna yönelik özelemler veriyordu.

Bu ihtilafların ortadan kaldırılması için Maliye İdaresi’nin bu konudaki hatalı görüşünü değiştirmesi yeterli iken, son dönemlerdeki diğer uygulamalarda olduğu gibi yasal bir düzenlemeyle bu konuya çözüm getirilmek istenmiştir.

7194 sayılı Kanunla, şirket ortakları tarafından **zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda** aktarılan sermaye tamamlama fonu tutarının kurum kazancının tespitinde dikkate alınamayacağına yönelik KVK’nın 6 ncı maddesine bir hüküm eklenmiştir.

Yapılan bu yasal düzenleme, yasal değişiklik sonrası yapılan ödemeler yönünden ihtilafları sona erdirmiştir. Ancak yürürlük tarihinde yürürlüğe giren bu değişikliğin bu tarihten önceki işlemler açısından yeni bir tartışmayı da başlatması muhtemel görünmektedir.

Diğer yandan, sermaye tamamlama fonu ödemelerinin ortaklarca vergiye tabi olan veya olmayan zarar mı, yoksa alış bedeline ilave şeklinde mi yasal kayıtlarda izleneceği konusunda tereddütler halen devam etmektedir.

Makalemizde, bu konulardaki tereddütleri sona erdirmek için Maliye İdaresi'nin tebliğ ve sirküler yoluyla açıklama yapması önerilmiştir. ,

KAYNAKÇA

- <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Ozel+Sektorun+Yurt+disindan+Sagladigi+Kredi+Borcu/SET:23.12.2023>
- <https://www3.tcmb.gov.tr/sektor/#/tr/TUM/tum-sektorler> SET:23.12.2023
- Gelir İdaresi Başkanlığı 01/06/2012 tarh ve B.07.1.GİB.0.06.49-010.01-11 sayılı Özelgesi <https://www.istanbulymmo.org.tr/Data/Platform/524.pdf> SET:23.12.2023
- <https://www.denet.com.tr/vergi/dosyalar/sirkuler/SIRK2022-043.pdf> SET: 23.12.2024